

NEKOLIKO JEDNOSTAVNIH STVARI KOJE MOŽEŠ UČINITI ODMAH ZA OČUVANJE OKOLIŠA I SPAS KLIME

Svatko od nas svojim ponašanjem može i mora pridonijeti očuvanju okoliša i sprječavanju klimatskih promjena.

Ovaj letak je tiskan u sklopu projekta Waste No Waste ("Nije za baciti") koji financira Europska unija. Tekst, fotografije, dizajn i priprema za tisak: © Marko Ružić. Tisak: File-data d.o.o., Zagreb, 2008. Tiskano u 25.000 primjeraka.

www.waste-no-waste.com

1. Izbjegavaj vožnju osobnim automobilom, osobito ako putuješ sam.

Vozi bicikl, koristi javni prijevoz, prošetaj. Ako ipak moraš ići automobilom, povezi susjede ili prijatelje koji idu u istome smjeru. Redovito provjeravaj tlak u gumama vozila. Mekane gume troše više goriva. Ne zagrijavaš motor radom na mjestu: motor se brže zagrijava u laganoj vožnji.

Znaš li da se agresivnom vožnjom troši i do 40% više goriva i ispušta do 5 puta više štetnih plinova, uz vremenski "dobitak" manji od 2 do 3 minute na sat.

2. Nemoj koristiti plastične vrećice.

Za proizvodnju plastične vrećice potrebna je velika količina energije, a nakon uporabe ona najčešće završi kao smeće. Plastičnim vrećicama treba dugo vremena da se razgrade u prirodi i stoga one dugo onečišćuju okoliš. Umjesto plastičnih možeš koristiti papirnate ili trajne platnene vrećice koje je lako prati s rubljem. Istrošene papirnate vrećice recikliraj kao stari papir, a dotrajale platnene vrećice baci u kontejner s drugim otpadnim predmetima od tkanine, koji se nalazi na reciklažnom dvorištu.

Plastične vrećice proizvode se od plastike koja se dobiva preradom nafte, a krive su za smrt mnogih životinja koje se u njih zapliću ili ih gutaju misleći da su hrana.

4. Ne razbacuj toplinu u okoliš, grij se učinkovito.

Smanji zimi prosječnu temperaturu grijanja barem za jedan stupanj i uštedi time znatnu količinu energije i novca! Ugradi termostatske ventile na radijatore: zatvaraj prozore u sezoni grijanja ili dok u prostoriji radi klima-uređaj. Razlika u temperaturi prostorije i vanjskog prostora ljeti ne bi trebala biti veća od 4 °C: za

veću razliku trošiš znatno više energije, a veća razlika temperature nije zdrava za ljudski organizam.

Spriječi gubitke topline zbog loše izolacije svoga doma: postavi toplinski izoliranu fasadu i popravi i izoliraj vanjske prozore i vrata.

Peri rublje na nižoj temperaturi i ne glačaj rublje koje ne moraš glačati: uštedjet ćeš energiju, ali i vlastito slobodno vrijeme.

Izoliraj cijevi za toplu vodu ako prolaze kroz hladnije prostorije (npr. podrum). Ne zagrijavaš vodu u bojleru na više od 60 °C, jer se tako gubi više topline kroz izolaciju bojlera, a i grijač je podložniji stvaranju kamenca.

6. Štedi vodu.

Tuširaj se umjesto kupanja u kadi: za 5 minuta tuširanja trošiš do 3 puta manje vode nego kupanjem u kadi punoj vode. Zatvori vodu dok se sapunaš, pereš zube ili se briješ. Koristi niskoprotlačnu armaturu tuša i slavine s perlatorom, koje imaju ugodniji mlaz i ujedno troše do 60% manje vode.

Koristi perilicu posuda: ako nemaš perilicu, posuđe peri u sudoperu napunjenom vodom jer pranjem pod tekućim mlazom većina vode beskorisno odlazi u odvod.

Provjeri slavine i ventile za vodu: curenjem samo jedne kapi u sekundi, godišnje se nepotrebno izgubi do 9.000 litara vode.

3. Pravilno postupaj s otpadom.

Kupuj proizvode od recikliranog materijala jer se pri njihovoj izradi koristi znatno manje energije. Recikliraj svoj otpad razvrstavanjem i odlaganjem u odgovarajuće spremnike za odvojeno sakupljanje, jer se time štedi energija i čuva okoliš.

Ne bacaj opasne tvari u kanalizacijski odvod ili u smeće: odloži ih na reciklažnom dvorištu kako bi se zbrinule na pravilan način i bez opasnosti za okoliš. Kuhinjski otpad možeš kompostirati u vlastitom vrtu i koristiti umjesto umjetnih gnojiva. Koristi akumulatorske baterije umjesto jednokratnih: istrošene baterije odloži u odgovarajući spremnik kako bi se pravilno zbrinule jer sadrže vrlo otrovne tvari. Kupuj proizvode bez suvišne ambalaže.

Ne bacaj otpad u okoliš. Ne spaljuj smeće, ni u peći niti na otvorenom, jer se spaljivanjem stvaraju vrlo otrovni plinovi – dioksini i furani!

5. Koristi štedne žarulje i štedljive kućanske uređaje, isključi elektroničke uređaje kad ih ne koristiš.

Zamijeni sve obične žarulje u stanu fluorescentnim, štednim žaruljama, i trošit ćeš do pet puta manje energije za rasvjetu. Osim toga, fluorescentne žarulje traju i do 10 puta dulje od običnih. Najnovije žarulje s LED diodama traju gotovo neograničeno, trošeći upola manje energije od štednih žarulja.

Klasične žarulje sa žarnom niti svega 5% električne energije troše na proizvodnju svjetlosti, dok se sva ostala energija pretvara u toplinu. Kupuj električne kućanske uređaje najvišeg energetskog razreda (A, A+), jer oni troše manje energije, pa se i njihova viša cijena zapravo isplati.

Elektroničke uređaje je bolje isključiti nego ostavljati u pasivnom (stand-by) načinu rada, jer tako dodatno štedimo energiju. Štednjom energije smanjuju se emisije stakleničkih plinova koji se ispuštaju u atmosferu prilikom njene proizvodnje.

Gasi svjetlo kada izlaziš iz prostorije! Već i sama ovakva promjena navike uštedjet će ti znatan iznos na računima za električnu energiju.

	Žarulja sa žarnom niti 60 W	Kompaktna fluorescentna svjetiljka (CFL) Žarulja 11 W	Light Emitting Diode (LED) Svjetiljka 6W
Trajnost	1000 sati	10.000 sati	do 50.000 sati
Broj potrošenih žarulja tijekom 50.000 sati	50	5	1
Potrošnja struje (kWh tijekom 50.000 sati)	3000 kWh	550 kWh	300 kWh
Emisija CO ₂ u proizvodnji energije za 50.000 sati svjetla	1020 kg	187 kg	68 kg
Uštede CO ₂ u usporedbi s običnom žaruljom	nema	833 kg (-82%)	952 kg (-93%)

Napomena: Brojke se zasnivaju na prosječnoj emisiji CO₂ u Europi koja se pojavljuje pri proizvodnji 1 kWh struje = 340 g/kWh.